

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 29 grudnia 2023 r.

WRPS-VI.431.2.14.2023.xx

Pani

XXXX XXXX

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy

Spolecznej w Świerczach

ul. Kolejowa 2

06-150 Świercze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹ w związku z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej², kontrolerzy: xxxx xxxx – starszy inspektor wojewódzki, pełniący funkcję przewodniczącej zespołu kontrolującego oraz xxxx xxxx – starszy administrator, posiadające upoważnienia Wojewody Mazowieckiego, przeprowadzili w dniach od 6 listopada 2023 r. do 4 grudnia 2023 r. kontrolę problemową w trybie zwykłym w kierowanym przez Panią Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerczach³.

Przedmiot kontroli obejmował organizację i realizację zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych⁴, zwanej dalej ustawą o świadczeniach rodzinnych, w przedmiocie ustalania uprawnień do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami.

Kontrolą objęto okres od 1 lipca 2021 r. do dnia rozpoczęcia kontroli, tj. do 6 listopada 2023 r. Kontrolę odnotowano w książce kontroli pod pozycją 2/2023, określając zakres i termin jej przeprowadzenia.

Niniejszym przekazuję Pani wystąpienie pokontrolne.

¹ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190).

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

³ Dalej Organ, Ośrodek, jednostka kontrolowana.

⁴ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 390).

Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie

00-950 Warszawa, Plac Bankowy 3/5, tel.: (+48) 22 695 69 95 Elektroniczna Skrzynka Podawcza ePUAP: /t6j4ljd68r/skrytka

www.gov.pl/web/uw-mazowiecki

Administratorem danych osobowych jest Wojewoda Mazowiecki. Dane przetwarzane są w celu realizacji czynności urzędowych. Masz prawo do dostępu, sprostowania, ograniczenia przetwarzania danych. Więcej informacji znajdziesz na stronie www.gov.pl/web/uw-mazowiecki w zakładce ochrona danych osobowych.

Za okres objęty kontrolą Wojewoda Mazowiecki pozytywnie, pomimo nieprawidłowości ocenił działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczach, podjęte w zakresie organizacji zadania, natomiast pozytywnie pomimo uchybień ocenił działania w przedmiocie przekazywania dokumentacji w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz w przedmiocie ustalania uprawnień do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami.

I. Organizacja zadania

Jednostką realizującą zadania z zakresu świadczeń rodzinnych, na terenie gminy Świercze jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerczach. Od 1 maja 2013 r. Kierownikiem Ośrodka jest pani xxxx xxxx, zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy.

Obsługę finansowo-księgową Ośrodka prowadzi Główny Księgowy - Pani xxxx xxxx, zatrudniona na tym stanowisku od 5 sierpnia 2019 r. na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

Szczegółową organizację wewnętrzną oraz zasady funkcjonowania kontrolowanej jednostki określa Regulamin organizacyjny, wprowadzony Zarządzeniem Kierownika GOPS z 21 czerwca 2021 r.⁵ Akt ten został dwukrotnie zmieniony Zarządzeniem Kierownika GOPS 30 grudnia 2022 r.⁶ oraz 21 września 2023 r.⁷ W Regulaminie w § 6 w pkt 4 wyodrębniono Referat ds. świadczeń. Zadania tego Referatu określono w § 10 Regulaminu. Tym samym jednostka spełniła wymóg wynikający z art. 20 ust. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Decyzje administracyjne wydawane z zakresu świadczeń rodzinnych podpisywała Pani, a podczas Pani nieobecności pracownik socjalny, na podstawie upoważnień, udzielonych przez Wójta Gminy Świercze.

Według sporządzonego na potrzeby kontroli wykazu pracowników⁸, ustawowe zadania realizują niżej wymienione osoby na podstawie imiennych upoważnień wydanych przez Wójta Gminy Świercze, co jest realizacją art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych:

⁵ Zarządzenie Nr xxxx Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczach z dnia xxxx r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczach.

⁶ Zarządzenie Nr xxxx Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczach z dnia xxxx r. w sprawie wprowadzenia zmian w Regulaminie Organizacyjnym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczach.

⁷ Zarządzenie Nr xxxx Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczach z dnia xxxx r. w sprawie wprowadzenia zmian w Regulaminie Organizacyjnym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczach.

⁸ Wykaz pracowników realizujących w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerczach zadania z ustawy o świadczeniach rodzinnych.

1. Pani xxxx xxxx - kierownik GOPS - posiada od 2 maja 2013 r. upoważnienie⁹ Wójta Gminy Świercze do wydawania decyzji administracyjnych w sprawie świadczeń rodzinnych.
2. Pan xxxx xxxx – pracownik socjalny - zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, od 24 marca 2016 r. zastępuje Kierownika Ośrodka w czasie jego nieobecności, posiada upoważnienie Wójta Gminy Świercze¹⁰ do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego oraz do wydawania w tych sprawach decyzji.
3. Pani xxxx xxxx – inspektor - zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na czas nieokreślony. Realizuje zadanie od 1 czerwca 2013 r., posiada upoważnienie Wójta Gminy Świercze¹¹ do prowadzenia postępowań w sprawach realizacji świadczeń rodzinnych.
4. Pani xxxx xxxx – inspektor - zatrudniona na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony. Realizuje zadanie od 13 sierpnia 2019 r., posiada upoważnienie Wójta Gminy Świercze¹² do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych.

Upoważnienie dla Pani Kierownik wydano na podstawie art. 20 ust. 1 i 3 ustawy wskazując w jego treści, że została Pani upoważniona do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych. Natomiast jako Kierownik jednostki kontrolowanej, jest Pani zobowiązana do posiadania pisemnego upoważnienia Wójta Gminy Świercze do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych oraz do wydawania decyzji w tych sprawach. Upoważnienie do realizacji świadczeń rodzinnych oprócz prawidłowej treści powinno zawierać także prawidłową podstawę, tj. powinno być wydane wyłącznie na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Pismem z 1 czerwca 2022 r. znak: xxxxxxxx Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie przypomniał wszystkim gminom z terenu woj. mazowieckiego o konieczności posiadania upoważnień do realizacji m.in. świadczeń rodzinnych, wskazując prawidłową ich treść i podstawę prawną oraz zobowiązując do weryfikacji dotychczas

⁹ Zarządzenie nr xxxx Gminy Świercze z xxxx r. w sprawie udzielenia upoważnienia Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczach do wydawania decyzji administracyjnych w sprawie świadczeń rodzinnych.

¹⁰ Zarządzenie nr xxxx Wójta Gminy Świercze z dnia xxxx r. w sprawie upoważnienia pracownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczach

¹¹ Upoważnienie z xxxx r.

¹² Zarządzenie nr xxxx Wójta Gminy Świercze z dnia xxxx w sprawie upoważnienia pracownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczach do realizacji zadań w zakresie świadczenia rodzinnego.

udzielonych upoważnień. Do dnia kontroli nie podjęła Pani działań mających na celu wyeliminowanie wadliwego Pani upoważnienia.

Upoważnienia dla pracowników zostały wydane przez Wójta Gminy Świercze na Pani pisemny wniosek¹³. Realizację zadań wynikających z udzielonych upoważnień uwzględniono w zakresach obowiązków i odpowiedzialności pracowników Ośrodka.

II. Prawidłowość postępowania w zakresie przekazywania dokumentacji w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Kierownik jednostki kontrolowanej oświadczyła¹⁴, że w okresie od 1 stycznia 2022 r. do dnia kontroli w jednej sprawie na podstawie decyzji wojewody odzyskano nienależnie pobrane świadczenia rodzinne w łącznej kwocie 1 263,07 zł, w tym należność główną 1 092 zł oraz 171,07 zł odsetek. O powyższym terminowo, tj. w ciągu 7 dni od dokonania przez stronę spłaty poinformowano Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie dołączając kopię przelewów bankowych potwierdzających dokonanie spłaty. Ponadto sporządzono szczegółowe specyfikacje, które do Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przekazano za pośrednictwem elektronicznej skrzynki podawczej ePUAP. Do specyfikacji nie dołączono potwierdzenia przelewów bankowych, ponieważ Organ dopiero po 17 dniach od przekazania specyfikacji, przekazał środki na rachunek Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego. Zgodnie z zasadami współpracy organów właściwych i Wojewody Mazowieckiego w sprawach nienależnie pobranych świadczeń w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, Organ powinien niezwłocznie po dokonaniu spłaty przez stronę przekazać powyższe środki na rachunek dochodów Wojewody Mazowieckiego oraz sporządzić do każdego dokonanego przelewu bankowego szczegółową specyfikację.

W okresie objętym kontrolą do Ośrodka wpłynęły 2 wnioski o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami, które przekazano do wojewody. W obu sprawach wnioski o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami złożono na prawidłowych formularzach, zgodnych z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 roku w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń

¹³ Wnioski kierownika GOPS w Świerczach o wydanie upoważnień: z dnia xxxx r. oraz z dnia xxxx r.

¹⁴ Oświadczenie z xxxx r. Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczach.

rodziny (Dz. U. z 2017 r., poz. 1466)¹⁵. Złożone wnioski opatrzone pieczęcią z datą wpływu, numerem sprawy i parafką osoby przyjmującej wniosek. Były prawidłowo i kompletnie wypełnione. W złożonych wnioskach w części V punkt 3 wnioskodawczynie oświadczyły, że nikt z członków rodziny nie przebywa za granicą. W obu sprawach¹⁶ po wydaniu decyzji ustalającej prawo do świadczeń rodzinnych, w trakcie okresu zasiłkowego, członek rodziny podjął zatrudnienie poza granicami RP.

W pierwszej sprawie wnioskodawczynie oświadczyła, że mąż podjął zatrudnienie w Niemczech, jednocześnie wnosząc o wstrzymanie wypłaty do chwili wydania rozstrzygnięcia przez wojewodę. W tej sprawie Organ na podstawie art. 23a ust. 2 ustawy niezwłocznie wystąpił z zapytaniem, czy w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Po otrzymaniu informacji od wojewody, że w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji, Organ uchylił¹⁷ decyzję przyznającą. Po uprawomocnieniu się powyższej decyzji uchylającej Organ powinien niezwłocznie przekazać zgromadzoną w sprawie dokumentację. Uczynił to dopiero po otrzymaniu ponaglenia od wojewody. W tej sprawie nie było konieczności ustalania nienależnie pobranych świadczeń.

W drugiej sprawie wnioskodawczynie poinformowała Wojewodę Mazowieckiego, że mąż podjął zatrudnienie w Niemczech. Wojewoda 6 września 2022 r. poinformował Organ, że w sprawie od 1 lutego 2022 r. zachodzą przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Wobec powyższego Organ niezwłocznie wezwał wnioskodawczynię, która potwierdziła informacje przekazane wojewodzie. Jednostka kontrolowana uchyliła¹⁸ decyzję przyznającą świadczenia, ponieważ osiągnięty dochód z zatrudnienia w Niemczech przewyższał kwotę uprawniającą do pobierania zasiłków rodzinnych. W tej sprawie nieterminowo, bo dopiero 13 grudnia 2022 r., Organ przekazał niezbędną dokumentację wojewodzie. Zgodnie z przepisami powinien to uczynić niezwłocznie po uprawomocnieniu się decyzji uchylającej. Wojewoda decyzją z dnia 28 września 2023 r.¹⁹ ustalił nienależnie pobrane świadczenia.

Do Wojewody Mazowieckiego przekazano wnioski wraz z kompletem dokumentów, w tym weryfikacje z systemu CSIZS Empatia, tj. PESEL, CBB, ZUS, MF, CWU, CEIDG, Rynek Pracy oraz oświadczenia strony i dokumenty niezbędne do ustalenia dochodu rodziny. Dokumentację przekazano elektronicznie poprzez moduł gmina-wojewoda.

¹⁵ Dalej - Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r.

¹⁶ Decyzja administracyjna nr: xxxx z dnia xxxx r. xxxx z dnia xxxx r.

¹⁷ Decyzja uchylająca nr xxxx z dnia xxxx r.

¹⁸ Decyzja uchylająca nr xxxx z dnia xxxx r.

¹⁹ Decyzja Nr xxxx z dnia xxxx r.

W obu sprawach Organ stosował się do ustaleń zawartych w wydanych przez wojewodę decyzjach administracyjnych. Prawdłowo realizował decyzje wojewody dotyczące przyznania prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków. Nie wydawał „dodatkowego” własnego rozstrzygnięcia w okresie koordynacji. Organ prawidłowo ustalał prawo do zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych oraz terminowo realizował wypłaty przyznanych zasiłków w okresach, gdy nie miały zastosowania przepisy o koordynacji.

Decyzje uchylające w sprawach zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wydano zgodnie z wymogami art. 107 k.p.a. Decyzje zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a., tj. oznaczenie organu właściwego, oznaczenie strony, datę wydania, podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie o możliwości, terminie i sposobie wniesienia odwołania, oraz podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do ich wydania. Zawierały także informację o możliwości oraz skutkach zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania, o czym stanowi art. 127a k.p.a. Rozstrzygnięcie ww. decyzji uchylających było prawidłowe, ponieważ prawo do zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami uchylono od dnia, w którym zachodziły przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

III. Prawidłowość ustalania uprawnień do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego i jego wypłacania

W okresie podlegającym kontroli w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerczach w okresie zasiłkowym 2021/2022 wnioskodawcy złożyli 170 wniosków (5 w formie elektronicznej i 165 w formie papierowej) o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, w tym 1 wniosek złożyła obywatelka Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym trwającym na terytorium tego państwa. 2 wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia, ponieważ wnioskodawcy w wyznaczonym terminie nie dostarczyli wymaganych dokumentów, natomiast 3 kolejne zostały wycofane przez wnioskodawców. W okresie zasiłkowym 2022/2023 wnioskodawcy złożyli 154 wnioski (7 w formie elektronicznej i 147 w formie papierowej). 4 wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia na skutek niedostarczenia w wyznaczonym terminie wymaganych dokumentów, 3 wnioski zostały wycofane przez wnioskodawców, a kolejne 3 zostały przekazane zgodnie z właściwością przed wydaniem decyzji.

opatrzone pieczęcią z datą wpływu i podpisem (parafką) osoby przyjmującej wnioski. Były kompletnie i prawidłowo wypełnione, za wyjątkiem jednego wniosku²⁷, w którym wnioskodawczyni, w danych dotyczących dziecka nie wpisała daty urodzenia, obywatelstwa oraz stanu cywilnego dziecka. W tym przypadku zgodnie z art. 24a ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych należało wezwać stronę do poprawienia wniosku w tym zakresie, czego jednostka kontrolowana nie uczyniła.

Wnioskodawcy ubiegali się o zasiłek rodzinny wraz z przysługującymi dodatkami z tytułu: rozpoczęcia roku szkolnego – 21 spraw (37 dzieci), podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły – 12 spraw (18 dzieci), kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 3 sprawy (3 dzieci), wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 10 spraw (10 dzieci), samotnego wychowywania dziecka – 2 sprawy (3 dzieci) oraz z tytułu urodzenia dziecka – 2 sprawy (2 dzieci).

Do wniosków dotyczących ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, wnioskodawcy dołączyli wymagane prawem zaświadczenia, oświadczenia, w tym oświadczenie obywatelki Ukrainy o nieprzebywaniu jej małżonka na terytorium Polski oraz inne dokumenty niezbędne do ustalenia prawa do zasiłku, w tym zaświadczenie lekarskie potwierdzające pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami przyznano w sprawach, w których dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał miesięcznie kwoty 674 zł lub kwoty 764 zł w przypadku, gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności. W przypadku, gdy dochód rodziny przekraczał kwoty uprawniające daną rodzinę do zasiłku rodzinnego, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami przyznano w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny, tj. z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”. W 24 na 26 skontrolowanych spraw, dochody rodzin wyliczono prawidłowo w oparciu o dokumentację dochodową z właściwego roku bazowego, z uwzględnieniem dochodów uzyskanych i utraconych, oraz innych dochodów niepodlegających opodatkowaniu, w tym dochodów z gospodarstwa rolnego.

zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych (Dz. U. poz. 1466).

²⁷ Wniosek o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego Nr xxxx z dnia xxxx r.

W dwóch sprawach niewłaściwie wyliczono dochód rodziny. W pierwszej sprawie²⁸ do dochodu, zgodnie z art. 3 pkt 1 lit. c tiret 16 ustawy, nie doliczono kwoty diety związanej z pełnieniem obowiązków społecznych i obywatelskich. W sprawie tej dochód zaniżono o 6,67 zł. Prawidłowo wyliczony dochód powinien wynosić 588,65 zł miesięcznie na osobę. Nie miało to jednak wpływu na przyznanie świadczeń.

W drugiej sprawie²⁹ do dochodu rodziny doliczono nieprawidłową kwotę zasiłku dla bezrobotnych. Decyzją powiatowego urzędu pracy, prawo do zasiłku dla bezrobotnych przyznano wnioskodawczyni od 6 grudnia 2021 r. Ośrodek nie ustalił jednak w jakim miesiącu pup wypłacił po raz pierwszy zasiłek dla bezrobotnych. Zgodnie z art. 3 pkt 24 lit. b ustawy o świadczeniach rodzinnych, uzyskaniem dochodu jest uzyskanie zasiłku dla bezrobotnych, a nie uzyskanie decyzji, czy uzyskanie prawa do zasiłku dla bezrobotnych. W sprawie tej do dochodu rodziny błędnie doliczono kwotę 974 zł. Jest to kwota brutto, która zgodnie z załączoną do wniosku decyzją powiatowego urzędu pracy przysługiwała wnioskodawczyni po 3-miesięcznym okresie przysługiwania prawa do zasiłku. W tej sprawie, o czym stanowi art. 5 ust. 4b ustawy o świadczeniach rodzinnych, należało przedłożyć zaświadczenie o dochodzie uzyskanym za miesiąc następny po uzyskaniu po raz pierwszy zasiłku dla bezrobotnych. Jednostka kontrolowana nieprawidłowo zinterpretowała przepisy ww. artykułu oraz na podstawie art. 24a ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych nie zobowiązała świadczeniobiorcy do przedłożenia wymaganego oświadczenia lub zaświadczenia o uzyskanym dochodzie. W wyniku takiego działania dochód został nieprawidłowo udokumentowany oraz niewłaściwie ustalony i wyniósł 1178,22 zł miesięcznie na jednego członka rodziny. Nie miało to jednak wpływu na przyznanie świadczeń, ponieważ uzyskany przez męża wnioskodawczyni dochód w kwocie 890,25 na jednego członka rodziny, przekraczał kwotę uprawniającą rodzinę do pobierania zasiłków, również z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”. W tej sprawie prawidłowo odmówiono rodzinie prawa do przyznania zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, o które wnioskowała.

Przed wydaniem decyzji administracyjnych dokonywano niezbędnych weryfikacji, które jednostka kontrolowana samodzielnie pozyskiwała za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w tym: MF, EKSMOoN, PESEL, CBB, CEIDG, CWU, ZUS, MEN, Rynek Pracy – w zależności od sprawy, poza 1 sprawą³⁰, w której nie przeprowadzono weryfikacji dotyczącej Rynku Pracy.

²⁸ Decyzja administracyjna nr xxxx z dnia xxxx r.

²⁹ Decyzja administracyjna nr xxxx z dnia xxxx r.

³⁰ Decyzja administracyjna nr xxxx a dnia xxxx r.

Prawo do zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ustalono w 19 sprawach na okres zasiłkowy oraz w 5 sprawach począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami, do końca okresu zasiłkowego, tj. zgodnie z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

We wszystkich skontrolowanych sprawach, zgodnie z § 1 pkt 1-11 rozporządzenia³¹, prawidłowo określono wysokość zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami. Dodatki do zasiłków rodzinnych przyznawano na właściwe dzieci uprawnione do zasiłków rodzinnych zgodnie ze złożonym wnioskiem. Prawidłowo ustalono również okres, na jaki przyznano zasiłki wraz z dodatkami. Sprawy rozpatrywano w terminach zgodnych z przepisami zawartymi w art. 26 ust. 2a - 4a ustawy oraz w art. 35 k.p.a.

W żadnej ze spraw poddanych kontroli nie odnotowano przypadku umieszczenia dziecka w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, w pieczy zastępczej, pod opieką opiekuna prawnego, pozostającego w związku małżeńskim ani uprawnionego do zasiłku rodzinnego na własne dziecko.

W 3 sprawach prawidłowo uchylono decyzję przyznającą prawo do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami. W pierwszej sprawie powodem uchylenia było zakończenie edukacji przez najstarsze dziecko. Decyzję uchylono tylko w części dotyczącej tego dziecka. W pozostałych dwóch natomiast, powodem uchylenia było podjęcie zatrudnienia przez członka rodziny i przekroczenie kryterium dochodowego uprawniającego do pobierania zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami. Rozstrzygnięcie wszystkich decyzji uchylających było prawidłowe, ponieważ prawo do zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami uchylano z dniem wydania decyzji. Natomiast w podstawie prawnej powyższych decyzji powołano art. 32 ust. 1 ustawy oraz art. 155 k.p.a. Tymczasem, na podstawie zgromadzonej dokumentacji, w podstawie prawnej należało powołać wyłącznie art. 155 k.p.a., bowiem w każdej ze spraw uchylenie nastąpiło za zgodą strony. Tylko w 1 sprawie³² z ww. Organ wydał decyzje o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń, ponieważ w pozostałych 2 nie było konieczności wydawania powyższej decyzji.

W skontrolowanych postępowaniach wydano 2 decyzje³³ o nienależnie pobranych świadczeniach i ich zwrocie, przy czym jedna z nich została wydana po zakończeniu okresu

³¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2021 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokość świadczeń rodzinnych oraz wysokość zasiłku dla opiekuna (Dz. U. z 2021 r., poz. 1481).

³² Decyzja administracyjna nr xxxx z dnia xxxx r.

³³ Decyzje administracyjne nr: xxxx z dnia xxxx r., xxxx z dnia xxxx r.,

zasiłkowego, druga zaś została wydana po uchyleniu stronie prawa do świadczeń, o czym mowa wyżej. Zgodnie z art. 30 ust. 7 ww. ustawy poinformowano stronę, że nienależnie pobrane świadczenia rodzinne podlegają egzekucji. W decyzjach prawidłowo ustalono kwotę nienależnie pobranego świadczenia podlegającą zwrotowi oraz określono, że nienależnie pobrane świadczenia podlegają zwrotowi wraz z odsetkami za opóźnienie, co jest zgodne z art. 30 ust. 8 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Świadczeniobiorcy dokonali zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami za opóźnienie, których wysokość została ustalona na dzień dokonania spłaty. Jedną decyzję o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń³⁴ wydano z opóźnieniem wynoszącym 4 miesiące.

W sprawach poddanych kontroli wydano 2 decyzje odmowne³⁵, ponieważ przekroczenie dochodu rodziny było wyższe niż łączna kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, co oznaczało, że nie mogła zostać zastosowana zasada „złotówka za złotówkę”.

Decyzje administracyjne w sprawach zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami wydano zgodnie z wymogami art. 107 k.p.a. Decyzje administracyjne zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a., tj. oznaczenie organu właściwego, oznaczenie strony, datę wydania, podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie o możliwości, terminie i sposobie wniesienia odwołania, oraz podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do ich wydania. Zawierały w pouczeniu informację o konieczności zgłaszania przez stronę wszelkich zmian mających wpływ na prawo do świadczeń oraz informację, że nienależnie pobrane świadczenia podlegają zwrotowi. Zawierały także informację o możliwości oraz skutkach zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania, o czym stanowi art. 127a k.p.a. Decyzje przyznające zasiłek rodzinny wraz z dodatkami z zastosowaniem zasady „złotówka za złotówkę” zawierały czytelny i przejrzysty sposób wyliczenia kryterium dochodowego oraz informację dotyczącą braku możliwości przysługiwania zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami.

W decyzjach uchybiono jednak wymogom zawartym w art. 107 k.p.a., ponieważ decyzje przyznające zawierały lakoniczne uzasadnienie faktyczne. Zgodnie z art. 107 § 3 k.p.a. decyzja administracyjna powinna zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne. Uzasadnienie faktyczne decyzji powinno zawierać wskazanie faktów i dowodów, na których się oparto oraz przyczyny z powodu których innym dowodom odmówiono wiarygodności i mocy dowodowej. Ponadto powinno być sformułowane w sposób jasny, precyzyjny i zrozumiały dla każdej ze

³⁴ Decyzja administracyjna nr: xxxx z dnia xxxx r.

³⁵ Decyzje administracyjne: xxxx z dnia xxxx r., xxxx z dnia xxxx r.,

stron postępowania. Należy zauważyć, że w świetle art. 107 § 3 k.p.a. nie można ograniczać się wyłącznie do podania artykułu czy paragrafu, ale powinno się wytłumaczyć dlaczego zastosowano dany przepis jako podstawę decyzji oraz dokonać jego wykładni.

Niezależnie od powyższego należy pamiętać, że zgodnie z art. 107 § 4 k.p.a. można odstąpić od uzasadnienia decyzji, gdy uwzględnia ona w całości żądanie strony, powołując w podstawie prawnej decyzji i w jej treści wspomniany wyżej art. 107 § 4 k.p.a.

Ponadto w treści decyzji przyznających, w tym z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę” nie poinformowano stron, że decyzje te zgodnie z treścią art. 32 ust. 1d ustawy o świadczeniach rodzinnych są natychmiast wykonalne. W uzasadnieniu 1 decyzji przyznającej z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”³⁶ wskazano niewłaściwy okres zasiłkowy, zamiast wskazać okres 2022/2023, wskazano okres zasiłkowy 2021/2022.

We wszystkich decyzjach niezależnie od rodzaju sprawy w podstawie prawnej wskazano art. 130 § 4 k.p.a., stanowiący, że „decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z żądaniem wszystkich stron lub jeżeli strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania”. Kwestię wykonalności dwóch rodzajów decyzji uregulowano w art. 32 ust. 1 ustawy i wskazano, że decyzje przyznające świadczenia rodzinne oraz decyzje w sprawie zmiany wysokości świadczeń rodzinnych na korzyść strony są natychmiast wykonalne, zatem nie mają tu zastosowania ww. przepisy k.p.a.

We wszystkich poddanych analizie decyzjach administracyjnych podstawa prawna została sformułowana nieprecyzyjnie - nie wskazano odpowiednich do sprawy szczegółowych jednostek redakcyjnych przywołanych artykułów ustawy ustęp, punkt, litera, natomiast w 26 decyzjach na 31 skontrolowanych wskazano nieaktualne publikatory ustawy o świadczeniach rodzinnych i kodeksu postępowania administracyjnego. Ponadto w decyzjach uchylających, o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń oraz odmownych nie powołano art. 107 k.p.a.

W podstawie prawnej wszystkich decyzji przywołano treść niewłaściwego upoważnienia osób, które je podpisywały. W decyzjach podpisanych przez Panią Kierownik przytoczono treść: „w sprawie upoważnienia Kierownika GOPS w Świerczach do prowadzenia postępowania w zakresie świadczeń rodzinnych i wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych”, podczas gdy Pani Kierownik na podstawie wspomnianego upoważnienia była upoważniona wyłącznie do wydawania decyzji administracyjnych. W 4 decyzjach, które

³⁶ Decyzja administracyjna nr xxxx z dnia xxxx r.

podpisała osoba zastępująca podczas nieobecności Panią Kierownik, również przytoczono treść niewłaściwego upoważnienia, tj. „w sprawie upoważnienia pracownika GOPS w Świerczach do prowadzenia spraw z zakresu pomocy społecznej oraz wydawania decyzji administracyjnych”. W tych decyzjach prawidłowo powinno się powołać treść upoważnienia, które osoba posiadała, tj. „do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego oraz do wydawania w tych sprawach decyzji”.

Decyzje doręczano stronom zgodnie z wymogami określonymi w art. 39 k.p.a. W aktach spraw znajdowały się dowody potwierdzające odbiór decyzji przez stronę ze wskazaniem daty doręczenia, stosownie do zapisu art. 46 § 1 k.p.a.

Przyznane świadczenia wypłacano w okresach miesięcznych, o czym stanowi art. 26 ust. 1 ustawy. Powyższe realizowano zgodnie z dyspozycją wnioskodawców, tj. przelewami bankowymi na wskazane konta bankowe. Analiza „Kart zrealizowanych świadczeń” potwierdziła, że świadczenia wypłacano zgodnie z wysokością ustaloną w wydanych decyzjach administracyjnych.

W wyniku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości i uchybienia:

1. W okresie podlegającym kontroli Pani Kierownik nie posiadała upoważnienia do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych, co jest niezgodne z art. 20 ust. 3 ustawy, ponadto upoważnienie Pani Kierownik posiadało nieprawidłową podstawę prawną.
2. W 2 sprawach po wydaniu decyzji uchylającej nieterminowo przekazano dokumenty w sprawach, w których zachodziły przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, w jednej sprawie uczyniono to dopiero po ponagleniu przez Wojewodę Mazowieckiego.
3. W 6 sprawach Organ nie wydał decyzji o umorzeniu postępowania w wyniku bezprzedmiotowości powstałej na skutek wycofania wniosków przez wnioskodawców, co jest niezgodne art. 105 k.p.a.
4. W 1 sprawie nie zastosowano się do przepisów art. 24a ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych i nie wezwano pisemnie wnioskodawców do poprawienia wniosku.
5. W 2 sprawach nieprawidłowo ustalono dochód rodziny, ponieważ w 1 sprawie do dochodu doliczono niewłaściwą kwotę zasiłku dla bezrobotnych, zaś w drugiej sprawie nie doliczono do dochodu kwoty diety związanej z pełnieniem obowiązków społecznych i obywatelskich, nie miało to jednak wpływu na przyznanie prawa do świadczeń.

6. W 1 sprawie nie pozyskano weryfikacji z systemu Rynek Pracy.
7. W podstawie prawnej decyzji uchylających nieprawidłowo powołano art. 32 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, bowiem uchylenie nastąpiło za zgodą stron, na podstawie art. 155 k.p.a.
8. 1 decyzję o nienależnie pobranych świadczeniach i ich zwrocie wydano z opóźnieniem wynoszącym 4 miesiące.
9. Uzasadnienie faktyczne wszystkich decyzji przyznających było lakoniczne, a w uzasadnieniu 1 decyzji przyznającej z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę” wskazano niewłaściwy okres zasiłkowy.
10. Decyzje zawierały nieprecyzyjne sformułowanie podstawy prawnej:
 - w decyzjach o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń, uchylających oraz odmownych nie powołano art. 107 k.p.a.
 - w 26 decyzjach administracyjnych powołano nieaktualne publikatory kodeksu postępowania administracyjnego oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych,
 - we wszystkich decyzjach powoływano art. 130 § 4 k.p.a., który nie miał zastosowania w sprawie,
 - we wszystkich decyzjach powołano niewłaściwą treść upoważnienia osób, które je podpisywały,
 - pominięto w przywoływanych przepisach ustawy odpowiednich dla sprawy szczegółowych jednostek redakcyjnych, tj. ustęp, punkt, litera.

Uwagi:

1. W treści decyzji przyznających oraz decyzji z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę” nie poinformowano strony, że decyzje te są natychmiast wykonalne.
2. Nieterminowo podejmowano działania określone w obowiązujących Zasadach współpracy organów właściwych i Wojewody Mazowieckiego w sprawach dotyczących nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w związku z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Za stwierdzone nieprawidłowości w zakresie udzielonych upoważnień odpowiedzialność ponosi Wójt Gminy Świercze, natomiast za uchybienia stwierdzone w pozostałym zakresie odpowiedzialność ponosi Pani jako Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerczach oraz pracownicy realizujący kontrolowane zagadnienia.

Przedstawiając powyższe ustalenia zobowiązuję Panią, jako Kierownika Ośrodka

do :

1. Podjęcia działań w celu uzyskania dla Pani od Wójta Gminy Świercze upoważnienia do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych oraz wydawania w tych sprawach decyzji, udzielonego wyłącznie na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych.
2. Niezwłocznego przekazywania dokumentacji, w tym decyzji uchylających w sprawach, w których zachodzą przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.
3. Wydawania, zgodnie z art. 105 k.p.a., decyzji o umorzeniu postępowania w przypadku bezprzedmiotowości powstałej na skutek wycofania wniosków przez wnioskodawców.
4. Przyjmowania prawidłowo i kompletnie wypełnionych wniosków o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, a w przypadku złożenia nieprawidłowo wypełnionych wniosków, wzywania wnioskodawców na podstawie art. 24a ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych do ich poprawienia.
5. Prawidłowego ustalania dochodu rodziny, w szczególności dokładnego weryfikowania i doliczania dochodów związanych z uzyskaniem zasiłku dla bezrobotnych oraz związanych z uzyskaniem diety związanej z pełnieniem obowiązków społecznych i obywatelskich.
6. Dokonywania każdorazowo, przed wydaniem rozstrzygnięcia, niezbędnych weryfikacji, w dostępnych systemach informatycznych, stosownie do treści art. 23b ust.1 ustawy o świadczeniach rodzinnych.
7. Niezwłocznego wydawania decyzji o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych.
8. Wydawania decyzji administracyjnych z większą starannością i rzetelnością, w szczególności:
 - niepowoływania w podstawie prawnej decyzji uchylającej art. 32 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, w przypadku gdy uchylenie nastąpiło, za zgodą stron, na podstawie art. 155 k.p.a.,
 - uzasadniania faktycznie decyzji przyznających, a w przypadku odstąpienia od uzasadnienia decyzji w całości spełniających żądanie strony, wskazywania w podstawie prawnej oraz pod rozstrzygnięciem art. 107 § 4 k.p.a.,
 - wskazywania właściwego okresu zasiłkowego w uzasadnieniu decyzji przyznających z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”.

- powoływania w podstawie prawnej decyzji odmownych, uchylających oraz o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń art. 107 k.p.a.
- niepowoływania w podstawie prawnej decyzji art. 130 § 4 k.p.a., który nie ma zastosowania w sprawie,
- powoływania w podstawie prawnej właściwego upoważnienia osób, które podpisywały decyzje,
- uwzględniania w podstawie prawnej odpowiednich do sprawy szczegółowych jednostek redakcyjnych przywołanych artykułów ustawy tj. ustęp, punkt, litera, tiret.

Ponadto zwraca się uwagę na konieczność:

1. Pouczania w treści decyzji przyznających, w tym z zastosowaniem zasady „złotówka za złotówkę”, że decyzje te są natychmiast wykonalne.
2. Terminowego podejmowania działań określonych w obowiązujących Zasadach współpracy organów właściwych i Wojewody Mazowieckiego w sprawach dotyczących nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w związku z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

POUCZENIE

Informuję, że na podstawie art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze. Jednocześnie zobowiązuję Panią do przekazania, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Iwona Mil-Wawrzynowicz
Zastępca Dyrektora Wydziału Rodziny i
Polityki Społecznej

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/

Do wiadomości: Pan xxxx xxxx Wójt Gminy Świercze